

Perheen pelisäännöt digilaitteiden käyttöön

YLEISTÄ

Olemme sopineet yhdessä, miten usein keskustelemme digiarjen mukavista kuulumisista tai teemme jotain mukavaa yhdessä digiliikenteessä.

Olemme sopineet yhdessä digiympäristöihin liittyvistä säännöistä.

Noudatamme sovellusten ja pelien ikärajoja.

ÄLYVAPAA

Olemme sopineet yhdessä, milloin ja miten otamme taukoa digilaitteista.

TURVALLISUUS

En käytä profiilikuvana omaa kuvaani.

Pidän digilaitteet yön ajan yleisissä tiloissa.

Olen opetellut ottamaan kuvakaappauksen.

Jos digiympäristöissä tulee vastaan outoja/ikäviä asioita, otan niistä kuvakaappauksen ja näytän turvalliselle aikuiselle.

Allekirjoitukset

Lisätietoa aikuisille

Tärkeintä lapsen digiarjessa on aikuisen läsnäolo. Yhdessä luotu digiarki toimii, kun lapsi uskaltaa tulla kysymään, kertomaan tai muuten vaan ihmettelemään digiliikenteessä kohtaamiaan asioita. Alla lisätietoa kaikista pelisääntöjen taustoista.

YLEISTÄ

Olemme sopineet yhdessä, miten usein keskustelemme digiarjen mukavista kuulumisista tai teemme jotain mukavaa yhdessä digiliikenteessä.

Digiturvaitokasvatusta voi verrata liikennekasvatukseen. Yksikään lapsi tuskin lähtee liikenteeseen ilman, että esimerkiksi koulumatkaa on ensin harjoiteltu yhdessä aikuisen kanssa.

Digiympäristöjen sisällöistä ja mahdollisista vaaranpaikoista kannattaa jutella lapsen kanssa jo hyvissä ajoin. Lapsen voi olla hankala erottaa, mikä netissä on totta ja mikä tarua. Lasta voidaan kannustaa tutkimaan digiympäristöjä niin kauan, kun turvallinen aikuinen on läsnä ja tietoinen lapsen digiarjen menemisistä ja kuulumisista. Kuten missä tahansa muussakin ympäristössä, mitä nuorempi lapsi on kyseessä, sitä enemmän hän tarvitsee turvallisen aikuisen läsnäoloa pysyäkseen turvassa. Digilaitte avaa portin digiympäristöön, jossa lapsi seikkailee muiden netin käyttäjien kanssa. Se, kuinka paljon aikaa lapsi viettää digiliikenteessä ei ole tärkeintä, vaan se, mitä hän kokee, tekee ja kenen kanssa.

Olemme sopineet yhdessä digiympäristöihin liittyvistä säännöistä.

Digilaitteet, sovellukset ja pelit muuttuvat jatkuvasti. Yksittäisiä sovelluskohtaisia neuvoja tärkeämpää onkin vanhemman läsnäolo, tuki ja digiturvaitojen yhdessä harjoittelu. Yksioikoinen rajoittaminen ja kieltäminen ei suojele lasta digiliikenteessä. Hyvässä hengessä käyty keskustelu on rakentavampaa. Vanhemman lapselle osoittama positiivinen huomio ja yhdessä vietetty aika digiympäristöissä, esimerkiksi lapsen lempipeliä yhdessä pelaten, tukee lapsen kasvua ja kehitystä, mutta auttaa myös rakentamaan luottamusta ja avoimia keskusteluvälejä lapsen ja vanhemman välille.

Lapsilla tulee olla perustiedot ja -taidot, kuinka toimia kohdatessaan erilaisia tilanteita ja sisältöjä digiliikenteessä jo ennen digilaitteiden itsenäistä käyttöä. Aikuisen tehtävänä on tutkia digiympäristöä yhdessä lapsen kanssa, keskustella avoimesti ja sopia lapsen kanssa etukäteen, miten toimia digiliikenteen yhtäkkisissä hämmentävissä tai pelottavissa tilanteissa.

Noudatamme sovellusten ja pelien ikärajoja.

Sovellusten ja pelien ikärajat ovat asiantuntijoiden asettamia. Niiden tarkoitus on suojella lasta. Sovelluksissa ja peleissä voi tulla vastaan lapsen ikätasolle sopimatonta sisältöä, mutta myös tilanteita, joissa tuntematon kontaktoi lasta. Tällaisissa tilanteissa lapsella ei ole aina valmiuksia tunnistaa rikokseen tähtäävää käyttäytymistä, eikä lapsi aina osaa vielä toimia niissä turvallisesti.

ÄLYVAPAA

Olemme sopineet yhdessä, milloin ja miten otamme taukoa digilaitteista.

Nopeasti kertyvän tutkimusnäytön perusteella on tärkeä kannustaa lasta ja koko perhettä rajoittamaan digilaitteiden käyttöä. Puhelinparkki suojelee lasta digiliikenteessä ja mahdollistaa säännölliset tauot digilaitteiden käytöstä.

Puhelinparkin käyttö edistää koko perheen hyvinvointia, turvaa lapsen kehitystä ja tukee lapsen rauhoittumista iltaisin turvaten lapsen riittävän unen määrää. Kuten arjessa yleensäkin, lapset oppivat myös digiarjen asioita ja tapoja pitkälti aikuisten esimerkin kautta. Koko perheen puhelinparkki onkin erinomainen keino harjoitella yhdessä digilaitteiden käytön tauottamista ja näin mahdollistaa lasten ja koko perheen keskittymisen myös muihin mukaviin toimiin. Lapsen on tärkeä ehtiä tehdä myös muita kivoja tai tärkeitä asioita, kuten leikkiä, käydä harrastuksissa, nähdä kavereita, ulkoilla, tehdä läksyjä tai nukkua riittävästi. Tutkimus osoittaa, että silloin kun lapsen eri elämän osa-alueet ovat tasapainossa digilaitteiden turvallisen käytön kanssa, niin se tukee kasvua ja kehitystä parhaiten.

Lapsen mielikuvituksen, luovuuden ja ongelmanratkaisutaitojen kehityksen kannalta on tärkeää, että lapsella on vapaa-ajalla tilanteita ja aikaa ilman puhelinta tai muita digilaitteita. Leikki tuo lapselle iloa ja tukee sosiaalisten taitojen kehittymistä ja lapsen on hyvä kokea välillä myös tylsistymistä, mikä edistää lapsen luovuutta ja kykyjä keksiä muuta kivaa ja ”älyvapaata” tekemistä.

TURVALLISUUS

En käytä profiilikuvana omaa kuvaa.

Varmista, ettei lapsi käytä julkisesti profiilikuvana omaa kuvaa tai mitään kuvaa mistä ulkopuolinen voi päätellä, että sovelluksen tai pelin käyttäjänä on lapsi. Hänen ei myöskään pidä jakaa julkisesti henkilökohtaisia tietoja kuten osoitetta, puhelinnumeroa, sijaintia, koulua tai tarkkoja kiinnostuksen kohteitaan tai kuvia lemmikeistään. Myös se, että lapsen profiilikuvasta ei voi päätellä kyseessä olevan lapsi, suojelee lasta digiliikenteessä, sillä tuntemattomat, joilla ei ole hyvät aiheet, pyrkivät usein kontaktoimaan henkilöitä, joiden arvelevat olevan lapsia profiilikuvan perusteella.

En ota digilaitteita ollenkaan kylpyhuoneeseen tai vessaan.

Se, että puhelinta ei viellä ollenkaan kylpyhuoneeseen tai vessaan suojelee lasta ottamasta ja jakamasta joko vahingossa tai hetken mielihajotteesta otettuja intiimejä kuvia.

Yön ajan digilaitteet pidetään yleisissä tiloissa.

Perheen puhelimet on hyvä kerätä yleisiin tiloihin, esimerkiksi Puhelinparkkiin, hyvissä ajoin ennen nukkumaanmenoa. Illalla suljettujen ovien takana on helpompi eksyä digiliikenteessä oudoille poluille, joten varhain opittu taito pitää puhelinta yön ajan makuuhuoneen ulkopuolella suojelee lasta, mutta turvaa myös lapsen unta. Digilaitteen sijaan herätyskellona voi käyttää ihan tavallista herätyskelloa!

Olen opetellut ottamaan kuvakaappauksen.

Jos digimaailmassa tulee vastaan outoja/ikäviä asioita, otan niistä kuvakaappauksen ja näytän turvalliselle aikuiselle

Ruudun kautta nähdyt asiat voivat säikäyttää lapsen yhtä lailla kuin muissa ympäristöissä koetut asiat. Kuvakaappaus on lapselle tärkeä digiturvataito ja helpottaa kertomaan digiympäristöissä koetuista niin mukavista kuin ikävistäkin tilanteista.

Lasta on tärkeä ohjeistaa etukäteen, että netissä voi kivojen asioiden lisäksi tulla vastaan myös outoja, ikäviä ja pelottaviakin asioita tai tilanteita. Opetta lasta ottamaan kuvakaappaus mukavista ja kivoista asioista ensin. Ohjeista lasta ottamaan aina hämmäntävistä tilanteista kuvakaappaus ja näyttämään se turvalliselle aikuiselle. Lapsen on usein huomattavasti helpompaa näyttää kuin kertoa pelottavista tai hämmäntävistä tapahtumista. Lasta tulee aina kehua, kun hän näyttää tai kertoo aikuiselle digiliikenteessä vastaan tulevista lapsen ikätasolle sopimattomista asioista, sillä kuvakaappauksen otto ja sen näyttäminen turvalliselle aikuiselle on tärkeä taito, joka suojelee lasta digiliikenteessä. Kuvakaappaus toimii myös tarvittaessa todistusaineistona poliisille digiarjen ikävimpien tilanteiden kohdalla.

MITÄ SEURAAVAKSI?

Aineistopankki

Laadukasta materiaalia mm. lasten digiturvataidoista: suojellaanlapsia.fi/aineistopankki

Työpaja

Suojellaan lapsia järjestää päiväkotij- ja alakoululuokille (5–9-vuotiaille) työpajoja, joissa opetellaan digiturvataitoja. Lapsi on parhaiten turvassa, kun muutkin ikätoverit osaavat käyttää verkkoa/digiympäristöjä turvallisesti, eivätkä esimerkiksi näytä kavereilleen epäsovun sisältöä.

Vinkkaa työpajasta lapsen opettajalle tai varhaiskasvattajalle!

